

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૨૬૫/૨૦૨૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	✓	

=====

વિશાલ ધીરુભાઈ ગબાણી

વિરુદ્ધ

એડિશનલ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ સુરત

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી હાર્દિક વી. વોરા (૭૧૨૩)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે સીનિયર સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ શ્રી શાશ્વત યુ. શુક્લા

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી

તારીખ : ૧૬/૦૪/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. સુપેહિયા દ્વારા)

૧. હાલની રિટ અરજીમાં, અરજદારે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ (ટૂંકમાં “સદર કાયદો”) ની કલમ ૧૧૨(એ) અને કલમ ૧૧૨(બી) ની જોગવાઈઓનો આશરો લઈને રૂ. ૪,૪૬,૪૭,૪૮૫/- નો દંડ ફટકારતા તારીખ ૦૬.૧૧.૨૦૨૫ ના ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલને પડકાર્યો છે.
૨. શરૂઆતમાં, અરજદાર પાસે વૈકલ્પિક ઉપાય હોવાથી અરજીની ચલાવવાપાત્રતા અંગે વિદ્વાન સીનિયર સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ શ્રી શાશ્વત શુક્લા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ પર, અમે આ સંબંધમાં આ અદાલતને સંતોષવા માટે અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક વોરાને

જણાવ્યું હતું. તેના જવાબમાં, તેમણે એવી રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર વાદગ્રસ્ત હુકમને કાનૂની જોગવાઈઓથી વિપરીત (ડી હોર્સ) પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાના આધારે પડકારી રહ્યા હોવાથી, રિટ અરજી ચલાવવાપાત્ર રહેશે.

૩. હાલની રિટ અરજી દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૩.૧. અરજદાર, જેઓ એમ્બ્રોઈડરી મશીનોના વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલા છે, તેઓની પેસ્ટના રૂપમાં સોનાની દાણચોરી કરવા માટે અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે તપાસ કરવામાં આવી હતી.

૩.૨. તારીખ ૨૮/૨૯.૦૪.૨૦૨૩ ની મધ્યવર્તી રાત્રિ દરમિયાન, સ્પેશિયલ ઓપરેશન ગ્રુપ (એસ.ઓ.જી.), સુરત પોલીસે સુરત ખાતે એસ.કે. નગર ચોકડી નજીક રજિસ્ટ્રેશન નં. જીજે-૦૩-બીએ-૫૮૩૮ ધરાવતી એક કારને આંતરી હતી. તેમાં બે મુસાફરો હતા જેઓ તારીખ ૨૮.૦૪.૨૦૨૩ ની એર ઈન્ડિયા એક્સપ્રેસ ફ્લાઈટ નં. આઈ.એક્સ.-૧૭૨ દ્વારા સુરત ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પર આવ્યા હતા અને એસ.ઓ.જી. પોલીસ દ્વારા આંતરવામાં આવતાં અને તેઓની અંગઝડતી લેવામાં આવતાં, કુલ ૭૧૫૮ ગ્રામ વજન ધરાવતું પેસ્ટ સ્વરૂપનું સોનું મળી આવ્યું હતું, જેમાં શારજાહથી આવેલા એક શ્રી ફેનિલ રાજેશભાઈ માવાણી પાસેથી ૩૫૮૨

ગ્રામ અને શ્રી નીરવ રમણિકભાઈ ડાવરિયા પાસેથી ૩૫૭૬ ગ્રામ સોનું મળી આવ્યું હતું.

૩.૩. વાહનમાં અન્ય બે વ્યક્તિઓ પણ સવાર હતી જેમની પાસેથી કશું મળી આવ્યું ન હતું. પંચનામું પૂર્ણ થયા બાદ, સદર ચાર વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, સુરત સમક્ષ આવી વ્યક્તિઓને રજૂ કર્યા પછી, ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સ (ટૂંકમાં “ડી.આર.આઈ.”), રિજનલ યુનિટ, સુરતે તેઓનો કબજો લીધો હતો. સદર કાયદાની કલમ ૧૦૮ હેઠળ શ્રી ફેનિલ રાજેશભાઈ માવાણીનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં તેમણે એક શ્રી ઉમેશ રમેશભાઈ ભીકાડિયા દ્વારા દુબઈમાં તેઓને સોંપવામાં આવેલા માલની દાણચોરીની પદ્ધતિ વર્ણવી હતી. શ્રી નીરવ રમણિકભાઈ ડાવરિયા દ્વારા પણ આપું જ નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું જેમના નામનો ઉલ્લેખ શ્રી ફેનિલ માવાણી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૪. સંડોવાયેલી વ્યક્તિઓના વધુ નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. જેમ જેમ તપાસ આગળ વધી, તેમ તપાસ દરમિયાન અરજદારનું નામ બહાર આવ્યું, અને ત્યારબાદ, તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી અને ડી.આર.આઈ., રિજનલ યુનિટ, સુરતના અધિકારીઓ દ્વારા તેમનો કબજો લેવામાં આવ્યો હતો.

૩.૫. આખરે, તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૨૪ ના રોજ સદર કાયદાની કલમ ૧૨૪ હેઠળ માલની દાણચોરીમાં સંડોવાયેલી અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે અરજદારને કારણદર્શક નોટિસ પાઠવવામાં આવી હતી. કારણદર્શક નોટિસમાં અરજદાર સહિતની પ્રત્યેક વ્યક્તિઓની ભૂમિકાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. અરજદારે તારીખ ૦૩.૦૭.૨૦૨૫ ના રોજ સમર્થનકારી દસ્તાવેજો સાથે વિગતવાર જવાબ રજૂ કર્યો હતો. ત્યારબાદ, સામાવાળાએ સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ રૂ. ૪,૪૬,૪૭,૪૮૫/- નો દંડ ફટકારતો તારીખ ૦૬.૧૧.૨૦૨૫ નો વાદગ્રસ્ત ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલ પસાર કર્યો છે.

૪. વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક વોરાએ પોતાની દલીલો કસ્ટમ્સ એક્ટની કાનૂની જોગવાઈઓ, ખાસ કરીને સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની લાગુ પડવાની બાબત પૂરતી મર્યાદિત રાખી છે.

૪.૧. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની જોગવાઈઓ માલની અયોગ્ય આયાતને લગતી કલમ (એ) અને (બી) નો સંદર્ભ આપે છે અને વધુમાં કલમ (બી) ની નીચે પાંચ પેટા-કલમો છે અને અરજદાર પર પેટા-કલમ (૧) હેઠળ દંડ લાદવામાં આવ્યો હોવાથી, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની પેટા-કલમ (બી) હેઠળ દંડ લાદવા તરફ અરજદારનું ધ્યાન દોરતી કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવાની જરૂર હતી અને તેમ કરવામાં ન આવ્યું હોવાથી, તે અમૃત કૂડ્સ વિ.

કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, યુ.પી., [૨૦૦૬] ટેક્સમેન.કોમ ૮૫૭ (એસ.સી.) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયથી વિરુદ્ધ છે.

૪.૨. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કારણદર્શક નોટિસ કલમ ૧૧૨(એ) અથવા (બી) પૈકી કોઈ એકનો સંદર્ભ આપતી નથી, પરંતુ તે બંને કલમોનો સંદર્ભ આપે છે જે અસ્વીકાર્ય છે. પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, કલકત્તા હાઈકોર્ટના સિંગલ જજના ગોપાલ સાહા વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, [૨૦૧૬] ૬૯ ટેક્સમેન.કોમ ૩૨૫ (કલકત્તા) ના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૪.૩. વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક વોરાએ રજૂઆત કરી હતી કે વાસ્તવમાં પેટા-કલમ-(૨) મુજબ, સદર કલમમાં દર્શાવેલ માલ ડ્યુટીપાત્ર માલ છે અને તેથી સોનું આવી શ્રેણીમાં આવતું હોવાથી દંડ પેટા-કલમ (૨) હેઠળ ફટકારવો જોઈતો હતો. આમ, એવી ભારપૂર્વક વિનંતી કરવામાં આવી છે કે વાદગ્રસ્ત ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાપાત્ર છે.

૫. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના જવાબમાં, વિદ્વાન સીનિયર સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ શ્રી શુક્લાએ રજૂઆત કરી હતી કે વાસ્તવમાં અરજદાર દ્વારા પેસ્ટ સ્વરૂપમાં સોનાની દાણચોરી કરવાનું કૃત્ય સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની કલમ (એ) અને (બી) બંને જોગવાઈઓ હેઠળ આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં

આવી છે કે કારણદર્શક નોટિસ જારી કરતી વખતે, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ અરજદારના કૃત્ય અને તેના ઉદ્ધંધનના સ્વરૂપને સ્પષ્ટપણે ઉજાગર કર્યું હતું અને તેથી અરજદારને સદર કાયદાની જોગવાઈઓના ઉદ્ધંધન માટે ખુલાસો રજૂ કરવા જણાવવામાં આવ્યું હતું.

પ.૧. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કારણદર્શક નોટિસના અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબમાં, સદર કાયદાની જોગવાઈઓના કોઈપણ ઉદ્ધંધનનો આક્ષેપ કરતી કોઈ દલીલ તેમના દ્વારા કરવામાં આવી ન હતી. એવીઆઈ સ્ટીલ ટ્રેડર્સ વિ. કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, ૨૦૧૦ (૨૬૦) ઇ.એલ.ટી. ૪૩ (દિલ્લી) ના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપતાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે દિલ્લી હાઈકોર્ટે અમૃત ફૂડ્સ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાની વિચારણા કર્યા પછી ઠરાવ્યું છે કે એકવાર વ્યક્તિને ઉદ્ધંધનના ચોક્કસ સ્વરૂપની નોટિસ આપવામાં આવે, પછી જે ચોક્કસ કલમ હેઠળ દંડ લાદવાનો હોય તે દર્શાવતી કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવી જરૂરી નથી.

પ.૨. વિદ્વાન સીનિયર સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલ શ્રી શુક્લાએ શેખ મોહમ્મદ સાદિક વિ. કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ, ૨૦૨૪ એસસીસી ઓનલાઈન ટીએસ ૪૫૬૫ ના કેસમાં તેલંગાણા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે કારણદર્શક નોટિસમાં

સંબંધિત જોગવાઈઓ ન દર્શાવવી તે હુકમને ગેરકાયદેસર બનાવશે નહીં અને અરજદાર પાસે અપીલ દાખલ કરવાનો વૈકલ્પિક ઉપાય હોવાથી રિટ અરજી ધ્યાને લેવી જોઈએ નહીં.

૬. અમે સંબંધિત પક્ષકારો તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોને લંબાણપૂર્વક સાંભળ્યા છે. અરજદારનો સમગ્ર કેસ સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની જોગવાઈઓ, ખાસ કરીને કલમ (એ) અને (બી) તેમજ સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની પેટા-કલમ (૧) પર આધારિત છે. તે નીચે મુજબ સમાવિષ્ટ છે:

“૧૧૨. માલની અયોગ્ય આયાત, વગેરે માટે દંડ. - કોઈપણ વ્યક્તિ,

(એ) જે, કોઈપણ માલના સંબંધમાં, એવું કોઈ કૃત્ય કરે છે અથવા કરવામાં ક્ષતિ કરે છે જે કૃત્ય અથવા ક્ષતિ આવા માલને કલમ ૧૧૧ હેઠળ જમીપાત્ર બનાવશે, અથવા આવા કૃત્ય કરવા અથવા કરવામાં ક્ષતિ કરવા માટે દુષ્પ્રેરણ કરે છે, અથવા (બી) જે એવા કોઈપણ માલનો કબજો મેળવે છે અથવા તેને લઈ જવામાં, હટાવવામાં, જમા કરવામાં, આશ્રય આપવામાં, રાખવામાં, છુપાવવામાં, વેચવામાં અથવા ખરીદવામાં, અથવા અન્ય કોઈપણ રીતે તેની સાથે વ્યવહાર કરવામાં કોઈપણ રીતે સંકળાયેલ છે કે જેના વિશે તે જાણે છે અથવા તેની પાસે

માનવાને કારણ છે કે તે કલમ ૧૧૧ હેઠળ જમીનપાત્ર છે, તે
જવાબદાર રહેશે,

XXX

XX

XX

(૧) એવા માલના કિસ્સામાં કે જેના સંબંધમાં આ કાયદા
અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળ
કોઈપણ પ્રતિબંધ અમલમાં હોય, [માલની કિંમત અથવા પાંચ
હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય તેટલા દંડ માટે] [૨૦૦૧ ના
અધિનિયમ ૧૪ ની કલમ ૧૦૭ દ્વારા અમુક શબ્દો માટે
બદલવામાં આવેલ (૧૧.૫.૨૦૦૧ થી અમલી)], બેમાંથી જે
વધુ હોય તે;

(૨) પ્રતિબંધિત માલ સિવાયના ડ્યુટીપાત્ર માલના કિસ્સામાં,
કલમ ૧૧૪-એ ની જોગવાઈઓને આધીન, ચોરી કરવા માંગેલી
ડ્યુટીના દસ ટકા અથવા પાંચ હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય
તેટલા દંડ માટે, બેમાંથી જે વધુ હોય તે: પરંતુ શરત એ છે કે
જ્યાં કલમ ૨૮ ની પેટા-કલમ (૮) હેઠળ નિર્ધારિત આવી ડ્યુટી
અને કલમ ૨૮-એએ હેઠળ તેના પર ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ આવી
ડ્યુટી નિર્ધારિત કરતા યોગ્ય અધિકારીના હુકમની જાણ
થયાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર ચૂકવવામાં આવે છે, તો
આ કલમ હેઠળ આવી વ્યક્તિ દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર દંડની રકમ

આ રીતે નિર્ધારિત દંડના પચીસ ટકા રહેશે.”

૬.૧. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, આ તબક્કે, અમે અરજદાર તેમજ પેસ્ટ સ્વરૂપમાં સોનાની દાણચોરીમાં સંડોવાયેલી જણાયેલી અન્ય વિવિધ વ્યક્તિઓને જારી કરવામાં આવેલી કારણદર્શક નોટિસની વિગતોનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ. આ ભારતમાં સોનાની દાણચોરીનું એક વ્યાપક રેકેટ હોવાનું જણાય છે. તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૨૪ ની સદર કાયદાની કલમ ૧૨૪ હેઠળ જારી કરાયેલી વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસમાં અરજદારની સંબંધિત ભૂમિકા નીચે મુજબ છે:

“૪૯.૬ શ્રી વિશાલ ધીરુભાઈ ગબાણી:

એવું જણાય છે કે શ્રી વિશાલ ધીરુભાઈ ગબાણી સુરત ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ મારફતે સોનાની પેસ્ટની દાણચોરીમાં સંડોવાયેલા જૂથના સક્રિય સિન્ડિકેટ સભ્ય હતા અને તેમણે શ્રી બલદેવ મનસુખભાઈ સાખરેલિયા માટે સોનું ખરીદવા એપ્રિલ-૨૩ માં યુ.એ.ઈ. માં આશરે ૨,૭૫,૦૦૦ દિરહામની વ્યવસ્થા કરી હતી. તેઓ સારી રીતે વાકેફ હતા કે કસ્ટમ્સ એરપોર્ટ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ જાહેર કર્યા વિના વિદેશમાંથી સોનાની દાણચોરી કરવી અને આવા માલ સાથે વ્યવહાર કરવો એ કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ હેઠળ ગુનો છે. એવું જણાય છે કે તેઓ ગુનાહિત માનસિક સ્થિતિ ધરાવતા હતા અને સોનાની

દાણચોરીના સંબંધમાં તેમના તરફથી થયેલા કૃત્યો અને ક્ષતિઓ, જે કલમ ૧૧૧(ડી), ૧૧૧(આઈ) અને ૧૧૧(જે) હેઠળ જમીપાત્ર છે, તેણે પોતાને કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૧૨ (એ) અને (બી) હેઠળ દંડ માટે જવાબદાર બનાવ્યા છે.”

૬.૨. કારણદર્શક નોટિસની વિગતો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારને કસ્ટમ્સ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ જાહેર કર્યા વિના વિદેશમાંથી સોનાની દાણચોરી કરવા અંગેના ચોક્કસ ઉલ્લંઘન અને તેમની ભૂમિકા વિશે માહિતગાર કરવામાં આવ્યા હતા. સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તેમની ભૂમિકાનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી ખાસ કરીને સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ (એ) અને (બી) ની જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. અરજદારે તે મુજબ કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ દાખલ કર્યો હતો.

૬.૩. અરજદારના જવાબની વિચારણા કર્યા પછી, એડિશનલ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સે તારીખ ૦૬.૧૧.૨૦૨૫ નો ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલ પસાર કર્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલ/સત્તાધિકારી દ્વારા સંબંધિત અવલોકનો અને તારણો નીચે મુજબ છે:

“૫૪.૨૮.૬ શ્રી વિશાલ ધીરુભાઈ ગબાણીએ સુરત ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ મારફતે સોનાની પેસ્ટમાં સોનાની દાણચોરી કરવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી કારણ કે

તેઓ યુ.એ.ઇ. માંથી સોનું ખરીદવામાં અને કસ્ટમ્સ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ જાહેર કર્યા વિના તેને ભારતમાં દાણચોરીથી લાવવામાં તેમજ દુબઈમાં સોનું ખરીદવા માટે તેમના દ્વારા રોકાણ/પૂરી પાડવામાં આવેલી રકમના ૩-૪% કમિશન પર ભારતમાં દાણચોરીનું સોનું વેચવામાં રોકાયેલા છે. તેમણે શ્રી બલદેવ મનસુખભાઈ સાખરેલિયાની ઓફર સ્વીકારી હતી અને શ્રી બલદેવ મનસુખભાઈ સાખરેલિયા માટે સોનું ખરીદવા એપ્રિલ-૨૩ માં યુ.એ.ઇ. માં આશરે ૨,૭૫,૦૦૦ દિરહામની વ્યવસ્થા કરી હતી. તેઓ એ હકીકતથી સારી રીતે વાકેફ હતા કે કસ્ટમ્સ એરપોર્ટ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ જાહેર કર્યા વિના વિદેશમાંથી સોનું લાવવું અને આવા માલ સાથે વ્યવહાર કરવો એ કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ હેઠળ ગુનો છે. આમ, સ્પષ્ટ થાય છે કે શ્રી વિશાલ ધીરુભાઈ ગબાણીએ સુરત ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ મારફતે પેસ્ટ સ્વરૂપમાં સોનાની દાણચોરી કરવામાં મદદગારી કરી છે, દુષ્પ્રેરણ કર્યું છે અને સભાનપણે પોતાને સાંકળ્યા છે, જેથી પોતાને કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૧૨ (એ) અને (બી) હેઠળ દંડ માટે જવાબદાર બનાવ્યા છે. તેમણે યુ.એ.ઇ. માં સોનું ખરીદવા કમિશન માટે સિન્ડિકેટને ભંડોળ પૂરું પાડીને સદર સોનાની દાણચોરીમાં મદદગારી અને દુષ્પ્રેરણ કર્યું હોવાથી, હું માનું છું કે

કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૧૨ મુજબ રૂ.
૪,૪૬,૪૭,૪૮૫/- (ચાર કરોડ છેતાલીસ લાખ સુડતાલીસ
હજાર ચારસો પંચાસી રૂપિયા પૂરા) (બજાર મૂલ્ય) નો દંડ
લાદવો યોગ્ય છે. કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૧૨ ની
જોગવાઈના શબ્દો મુજબ, હું માનું છું કે આ વિષયવસ્તુમાં
સંબંધિત માલની કિંમત જેટલો ઊંચી બાજુનો દંડ લાગુ
કરવાનો રહે છે.”

૬.૪. અમે શરૂઆતમાં સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ હેઠળ નિર્ધારિત કલમ (એ)
અને (બી) ને લગતી અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોની પ્રથમ
વિચારણા કરી શકીએ છીએ. કથિત ઉલ્લંઘનના પ્રાથમિક અવલોકન
પરથી, અમને જણાય છે કે સોનાની દાણચોરીમાં અરજદારની ભૂમિકા
સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની બંને કલમો એટલે કે (એ) અને (બી) માં
આવરી લેવામાં આવશે. “અથવા” શબ્દ સૂચવે છે કે વ્યક્તિ તેની
ભૂમિકાના આધારે કોઈપણ એક કલમ હેઠળ જવાબદાર બની શકે છે. જ્યાં
સુધી સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨(એ) નો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તેના હેઠળ
દંડ માટે બે વર્ગની વ્યક્તિઓ જવાબદાર બને છે, એક એવી વ્યક્તિ કે જે
એવું કોઈ કૃત્ય કરે છે અથવા કરવામાં ક્ષતિ કરે છે જેનાથી માલ જમીપાત્ર
બને છે અને બીજી એવી વ્યક્તિ છે જે સદર કાયદાની કલમ ૧૧૧ હેઠળ
માલ જમીપાત્ર બનાવે તેવા કોઈ કૃત્ય કરવા અથવા કરવામાં ક્ષતિ કરવા

માટે દુષ્પ્રેરણ કરે છે. આમ તે એવી વ્યક્તિઓને સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨(એ) ની દંડનીય જોગવાઈના દાયરામાં લાવવાનો પ્રયાસ કરે છે જેઓ સીધી રીતે સંબંધિત નથી પરંતુ ગેરકાયદેસર આયાત સાથે પરોક્ષ રીતે પણ સંકળાયેલી છે, જ્યારે સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨(બી) ત્યારે દંડ લાદવાની જોગવાઈ કરે છે જ્યારે કોઈપણ વ્યક્તિ વાંધાજનક માલનો કબજો મેળવે છે અથવા એવા માલનું વહન કરવા, જમા કરાવવા, છુપાવવા, વેચવા અથવા તેની સાથે વ્યવહાર કરવા સાથે સંકળાયેલી હોય છે કે જેના વિશે તે જાણે છે અથવા તેની પાસે માનવાને કારણ છે કે તે સદર કાયદાની કલમ ૧૧૧ હેઠળ જમીનપાત્ર છે. આ કલમ માલની આયાતને લગતા ગેરકાયદેસર કૃત્યોમાં જાણકારીના તત્વને સામેલ કરે છે. આમ, જો કોઈ વ્યક્તિ ગેરકાયદેસર રીતે માલની આયાત કરે છે (સક્રિય ભૂમિકા), તો તે સદર કાયદાની ૧૧૨(એ) હેઠળ આવે છે. જો કોઈ વ્યક્તિ ત્યારબાદ તે ગેરકાયદેસર રીતે આયાત કરાયેલ માલ ખરીદે છે અથવા સંભાળે છે/વ્યવહાર કરે છે (નિષ્ક્રિય ભૂમિકા), તો તેઓ સદર કાયદાની ૧૧૨(બી) હેઠળ આવે છે. અરજદાર દેશમાં પેસ્ટ સ્વરૂપમાં સોનાની દાણચોરી કરાવવા માટે અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે સંડોવાયેલો હોવાનું જણાયું છે અને તેણે આર્થિક લાભ મેળવવા માટે તેને ખરીદવા માટે નાણાં પૂરા પાડ્યા હોવાનું પણ જણાયું છે. તેથી, તેની સામે સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની કલમ (એ) અને (બી) બંને લાગુ કરવામાં આવી હોવાથી

કારણદર્શક નોટિસ કે ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલ અસમર્થનીય બની જતા નથી.

૬.૫. હવે પેટા-કલમ (૧) અને પેટા-કલમ (૨) ને લગતી રજૂઆત પર આવતાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી હાર્દિક વોરાએ એવી દલીલ કરી છે કે સોનું એ પ્રતિબંધિત માલ નથી, પરંતુ તે ડ્યુટીપાત્ર માલ છે અને તેથી પેટા-કલમ (૨) હેઠળ નિર્ધારિત દંડ લાદવો જોઈતો હતો. અરજદાર પેસ્ટ સ્વરૂપમાં સોનાની દાણચોરીમાં સંડોવાયેલો છે. આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે અબ્દુલ હુસૈન સૈફુદ્દીન હામિદ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૨૧ (૧) જી.એલ.એચ. ૧૮૪ ના કેસમાં, સોનાની દાણચોરીના સંદર્ભમાં કસ્ટમ્સ એક્ટની જોગવાઈઓની વિસ્તૃત તપાસ કર્યા પછી આ મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૫૧. જેવો માલ બહારથી દેશના પ્રાદેશિક જળસીમામાં લાવવામાં આવે છે, તે આયાત કરેલ માલ બની જાય છે. આ તબક્કે, એ જોવાનું રહે છે કે શું આવો માલ કાયદેસર કે ગેરકાયદેસર રીતે આયાત કરવામાં આવ્યો છે, શું તે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૧ ના દાયરામાં આવે છે, જે ગેરકાયદેસર આયાતને કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાં કોઈપણ માલની આયાત તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ના પ્રકરણ ૪ અને ૪-એ માં ગણાવેલ

વિષયોની વિરુદ્ધ આયાત કરાયેલ માલ, જે માલની આયાત અને નિકાસ પર પ્રતિબંધ અને ગેરકાયદેસર રીતે આયાત કરાયેલ માલની શોધ, નિવારણ અને નિકાલ સાથે સંબંધિત છે, જે સદર કાયદાની કલમ ૧૧ અને ૧૧-એ માં વધુ સંપૂર્ણ રીતે વર્ણવેલ છે, તેને પણ પ્રતિબંધિત તરીકે ગણવાના રહે છે. દેશના પ્રાદેશિક જળસીમા બહારથી, કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળના કોઈપણ પ્રતિબંધ કે નિયંત્રણ વિરુદ્ધ આયાત કરાયેલ માલને પ્રતિબંધિત માલ તરીકે ગણવાના રહે છે.

૫૨. સોનું એ ગણાવેલા પ્રતિબંધિત માલો પૈકીનું એક નથી તેમ કહેવું એક બાબત છે અને માલ દાણચોરી દ્વારા દેશમાં લાવવાની પરવાનગી નથી તેમ કહેવું બીજી બાબત છે, જેનો અર્થ એવો કોઈપણ કૃત્ય અથવા ક્ષતિ થાય છે જે આવા માલને કલમ ૧૧૧ અથવા કલમ ૧૧૩ હેઠળ જપ્તીપાત્ર બનાવે. માલની આયાત માટે સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ ન હોઈ શકે, પરંતુ જો આયાત કાયદેસર રીતે કરવામાં ન આવે, બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ પ્રતિબંધ અથવા નિયંત્રણ વિરુદ્ધ કરવામાં આવે, તો આવો માલ સદર કાયદાની

કલમ ૨(૩૩) ની વ્યાખ્યા હેઠળ આવવો જોઈએ.

૫૩. સદર કાયદાની કલમ ૨(૩૩), ૧૧ અથવા ૧૧-એ અને કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ માંની અન્ય જોગવાઈઓ તેમજ તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદાનું સંયુક્ત વાંચન એ પણ સ્પષ્ટ કરશે કે ગેરકાયદેસર અથવા પ્રતિબંધિત તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરેલ અથવા શરતોનું પાલન કર્યા વિના, અથવા કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદાની કાનૂની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાં માલની આયાત, અને તમામ કેસોમાં, પછી ભલે તે સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ હોય કે નિયંત્રણ હોય, સુપ્રીમ કોર્ટના ઓમપ્રકાશ ભાટિયાના કેસના ચુકાદાના પ્રકાશમાં, આવો માલ પ્રતિબંધિત માલની વ્યાખ્યા હેઠળ આવવો જોઈએ. જ્યારે આયાત કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૧ અથવા ૧૧-એ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાં હોય અને જ્યારે આવો માલ 'ગેરકાયદેસર આયાત' ની વ્યાખ્યામાં અથવા પ્રતિબંધ/નિયંત્રણ સાથે સંકળાયેલી કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓમાં બરાબર બેસતો હોય, ત્યારે તેને 'પ્રતિબંધિત માલ' તરીકે ગણવાનો રહે છે અને તે જમીપાત્ર બને છે.

૫૪. કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૨૩ હેઠળ, જો આયાતકાર તેની પાસેથી જમ કરાયેલ માલ દાણચોરીનો ન હતો તેવો બોજો હળવો કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો યોગ્ય અધિકારી પાસે આવા માલને જમ કરવા માટે પ્રબળ કારણ રહે છે. દાણચોરી એ ડ્યુટી ચૂકવ્યા વિના ગુપ્ત રીતે માલની આયાત કરવા સિવાય બીજું કંઈ નથી અને આવો માલ સદર કાયદાની કલમ ૨(૩૩) હેઠળ 'પ્રતિબંધિત માલ' ની વ્યાખ્યામાં બરાબર આવી જશે.

૫૫. કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨(૩૩) માં રહેલા શબ્દપ્રયોગ 'કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળના પ્રતિબંધને આધીન' ને સદર કાયદા અને અન્ય કાયદાઓની સમગ્રતામાં જે દર્શાવવામાં આવ્યું છે તેના પ્રકાશમાં વાંચવાનો અને સમજવાનો રહે છે. આયાત કરેલા માલ પર નિર્ધારિત ડ્યુટીની ચુકવણી સાથે આયાત માટે કાયદેસર અને માન્ય દસ્તાવેજો રજૂ કરવા તે ચોક્કસપણે આયાતકાર દ્વારા સંતોષવાની શરતો છે. જો આયાત માટેની શરતોનું પાલન કરવામાં ન આવે, તો આવા માલને આયાત કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં અને તેથી, તેને આયાત કરવા માટે પ્રતિબંધિત ગણવાનો રહે છે.

૫૬. ૨૦૦૩ (૧૫૫) ઇ.એલ.ટી. ૪૨૩ (એસ.સી.) માં નોંધાયેલા ઓમપ્રકાશ ભાટિયા વિ. કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ, દિલ્હી ના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે જો આયાત કરેલા માલનું જાણીજોઈને ઓવર-ઇનવોઇસિંગ કરવામાં આવે, તો આવો આયાત કરેલ માલ કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨(૩૩) મુજબ 'પ્રતિબંધિત માલ' ની શ્રેણી હેઠળ આવે છે. કોઈપણ માલના સંબંધમાં કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ હેઠળ દાણચોરીનો અર્થ એવો કોઈપણ કૃત્ય અથવા ક્ષતિ થાય છે જે આવા માલને સદર કાયદાની કલમ ૧૧૧ અથવા કલમ ૧૧૩ હેઠળ જપ્તીપાત્ર બનાવશે અને તેથી, તે માલ કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨(૩૩) ના સંદર્ભમાં પ્રતિબંધિત માલની વ્યાખ્યા હેઠળ પણ આવશે.

૫૭. જો કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળ લાદવામાં આવેલા નિયંત્રણોની કપટપૂર્વક ચોરી કરવામાં આવે, તો ઉપરોક્ત જોગવાઈઓના ઉદ્દેશ્યમાં સોનાની આયાત પ્રતિબંધિત છે. પ્રતિબંધો અને નિયંત્રણો માટે, કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ શોધ, જપ્તી, જપ્તિકરણ

અને દંડના માધ્યમથી તંત્ર પૂરું પાડે છે. કાયદો ડ્યુટીની ચોરીની શોધ, નિવારણ અને સજા માટે પણ જોગવાઈ કરે છે.

૫૮. કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨(૩૩) માં 'સદર કાયદામાં અને તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં પ્રતિબંધને આધીન' શબ્દપ્રયોગ વ્યાપક અર્થ અને સૂચિતાર્થ ધરાવે છે, અને તેનું અર્થઘટન કાયદાની યોજનાના સંદર્ભમાં થવું જોઈએ, અને તેને એવા સંકુચિત અર્થ સુધી મર્યાદિત રાખવું જોઈએ નહીં કે દેશમાં આયાત કરવા માટે સોનું એ ગણાવેલ પ્રતિબંધિત માલ નથી. જો આપું સંકુચિત અર્થઘટન અને અર્થ આપવામાં આવે, તો કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ નો હેતુ જ પરાજિત થઈ જશે.

૫૯. કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ માં પ્રતિબંધ/નિયંત્રણ અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા સાથે સંબંધિત જોગવાઈઓને સદર કાયદાની કલમ ૨(૩૩) માં વાંચવી પડશે. કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨(૩૩) ના સંદર્ભમાં 'પ્રતિબંધિત માલ શું છે' તેનું અર્થઘટન કરતી વખતે 'ગેરકાયદેસર આયાત શું છે' તે અંગેની સદર કાયદાની કલમ ૧૧-એ ને અવગણી શકાય નહીં. વધુમાં, તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કાયદાઓમાં શું પ્રતિબંધ લાદવામાં આવ્યો છે તે

અંગે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨(૩૩) નું અર્થઘટન કરતી વખતે, ફોરેન એક્સચેન્જ એન્ડ પ્રિવેન્શન ઓફ સ્મગલિંગ એક્ટિવિટીઝ એક્ટ, ૧૯૭૪, કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૭૯ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓની રૂએ ઘડવામાં આવેલા બેગેજ રૂલ્સ, ૧૯૯૮ જેવા પ્રત્યાપિત વિધાન દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો અથવા તો કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૭૭, જે માલ કિલયર કરવાના હેતુ માટે બેગેજના માલિકને યોગ્ય અધિકારી સમક્ષ બેગેજની સામગ્રીની જાહેરાત કરવાની ફરજ પાડે છે, અને તારીખ ૧૬.૦૧.૨૦૧૨ ના કસ્ટમ્સ જાહેરનામા નં. ૩/૨૦૧૨, કે માત્ર ભારતીય મૂળના મુસાફરો અથવા પાસપોર્ટ એક્ટ, ૧૯૬૭ હેઠળ જારી કરાયેલ માન્ય પાસપોર્ટ ધરાવતા મુસાફરો કે જેઓ છ મહિના કે તેથી વધુ સમય માટે વિદેશમાં રહ્યા હોય તેઓ જ વિદેશી મૂળના સોનાની આયાત કરવા અને નિર્ધારિત દરે કસ્ટમ્સ ડ્યુટી ચૂકવીને તેને કિલયર કરવા પાત્ર છે, તેને અવગણી શકાય નહીં.

૬૦. આમ, સમગ્ર બાબતને ધ્યાનમાં લેતાં, અમને ખાતરી થઈ છે કે આ રિટ-અરજીમાં માંગ્યા મુજબની કોઈપણ રાહત મંજૂર કરવા માટે રિટ-અરજદાર દ્વારા કોઈ કેસ બનાવવામાં આવ્યો

નથી.”

૬.૬. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે સદર કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈપણ માલના સંબંધમાં દાણચોરીનો અર્થ એવો કોઈપણ કૃત્ય અથવા ક્ષતિ થાય છે જે આવા માલને સદર કાયદાની કલમ ૧૧૧ અથવા કલમ ૧૧૩ હેઠળ જમીપાત્ર બનાવશે અને તેથી, તે માલ સદર કાયદાની કલમ ૨(૩૩) ના સંદર્ભમાં પ્રતિબંધિત માલની વ્યાખ્યા હેઠળ પણ આવશે. પ્રસ્તુત કેસમાં, અન્ય વ્યક્તિઓએ પહેરેલા જીન્સ, શૂઝ અને અન્ડરવેરમાં છુપાવેલી પેસ્ટ સ્વરૂપમાં સોનાની દાણચોરી કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો અને અરજદારે તેને સુરત ઇન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પરથી પસાર કરાવવામાં અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી હતી અને અન્ય વ્યક્તિઓને મદદ પણ કરી હતી તેમજ તેની સાથે વ્યવહાર પણ કર્યો હતો, તેથી સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ નિર્ધારિત કર્યા મુજબ દંડ લાદવો અયોગ્ય કહી શકાય નહીં.

૬.૭. છેલ્લે, અમે **અમૃત ફૂડ્સ (ઉપર મુજબ)** ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ, જેના પર અરજદાર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, ખાસ કરીને પેરાગ્રાફ નં. ૫, જે નીચે મુજબ છે:

“૫. સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સ, ૧૯૪૪ ના નિયમ ૧૭૩-ક્યુ હેઠળ દંડ લાદવાને રદ કરતા ટ્રિબ્યુનલના હુકમ સામે રેવન્યુએ

અપીલ દાખલ કરી છે. ટ્રિબ્યુનલે કમિશનરના હુકમને એવા આધાર પર રદ કર્યો છે કે ન તો કારણદર્શક નોટિસમાં કે ન તો કમિશનરના હુકમમાં એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તા દ્વારા નિયમ ૧૭૩-ક્યુ ની કઈ ચોક્કસ કલમનું કથિત રીતે ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું હતું. અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે ટ્રિબ્યુનલનું તારણ સાચું છે. નિયમ ૧૭૩-ક્યુ માં છ કલમો સમાવિષ્ટ છે જેની વિગતો સમાન નથી. તેથી, કરદાતા જે ચોક્કસ સ્વરૂપના ઉલ્લંઘન માટે ૧૭૩-ક્યુ ની જોગવાઈઓ હેઠળ જવાબદાર હતા તે અંગે કરદાતાને નોટિસ આપવી જરૂરી હતી. આવું કરવામાં ન આવ્યું હોવાથી ટ્રિબ્યુનલના તારણમાં કોઈ ખામી કાઢી શકાય નહીં. તેથી ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કર્યા વિના અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.”

૬.૮. સુપ્રીમ કોર્ટ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સ, ૧૯૪૪ ના નિયમ ૧૭૩-ક્યુ ના સંદર્ભમાં, એવું નોંધીને ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયને સમર્થન આપતી જણાય છે કે નિયમ ૧૭૩-ક્યુ માં છ કલમો સમાવિષ્ટ હોવાથી જેની સામગ્રી સમાન નથી, તેથી કરદાતા જે ચોક્કસ સ્વરૂપના ઉલ્લંઘન માટે જવાબદાર હતા તે અંગે કરદાતાને નોટિસ આપવી જરૂરી હતી. પ્રસ્તુત કેસમાં, કારણદર્શક નોટિસ જારી કરતી વખતે, સામાવાળા સત્તાવાળાઓએ માલની દાણચોરીમાં અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉલ્લંઘનનું ચોક્કસ સ્વરૂપ

દર્શાવ્યું હતું અને તેથી અરજદારને તે અંગે વાકેફ કરવામાં આવ્યા હતા જેનો તેમણે જવાબ દાખલ કરીને પ્રત્યુત્તર આપ્યો હતો અને તેથી અમને જણાતું નથી કે પ્રસ્તુત કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનોના આધારે કારણદર્શક નોટિસ નબળી પડી જાય છે.

ક.દ. ગોપાલ સાહા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટના નિર્ણયમાં અમને જણાય છે કે તે હાલના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં કારણ કે અરજદારનું કૃત્ય સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની બંને કલમો (એ) અને (બી) માં આવશે, જે અંગે અરજદારને કારણ દર્શાવવા કહેવામાં આવ્યું હતું. શેખ મોહમ્મદ સાદિક (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં તેલંગાણા હાઈકોર્ટ નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૧૦. પ્રસ્તુત કેસોમાં, વારંવારની પૃચ્છા છતાં, અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ એ કહેવા સિવાય સક્ષમ સત્તાધિકારીના અધિકારક્ષેત્રના કોઈ અભાવ તરફ નિર્દેશ કરી શક્યા નથી કે સંબંધિત જોગવાઈઓ કે જેના હેઠળ સંબંધિત પેટા-કલમો હેઠળ દંડ ફટકારવામાં આવ્યો છે તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. દલીલ કર્યા મુજબ અરજદારોનો એવો કેસ નથી કે દંડ સત્તા અને સક્ષમતા વિના લાદવામાં આવ્યો હતો. માત્ર એક જ ઉદ્ધંધન દર્શાવવામાં આવ્યું છે તે સંબંધિત જોગવાઈઓ ટાંકવામાં ન આવી હોવાનું છે. આ સુસ્થાપિત બાબત છે કે

જોગવાઈઓ ન ટાંકવી અથવા ખોટી ટાંકવી તે હુકમને ગેરકાયદેસર બનાવશે નહીં. જો સત્તાધિકારી અન્યથા સક્ષમતા ધરાવતા હોય, તો સદર ક્ષતિ વાદગ્રસ્ત હુકમોને કોઈ ગુકસાન પહોંચાડશે નહીં. પુનરાવર્તનના ભોગે પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે કે કોઈ અધિકારક્ષેત્રની ભૂલ કે જે બાબતના મૂળ સુધી જતી હોય તે દર્શાવવામાં આવી નથી. કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ઉદ્ધંધન માટે, અરજદારો કાનૂની વૈકલ્પિક ઉપાયનો લાભ લઈ શકે છે. કાનૂની પ્રી-ડિપોઝિટની જરૂરિયાત એ કાનૂની ઉપાયને ટૂંકાવવાનો આધાર હોઈ શકે નહીં.”

૬.૧૦. તેલંગાણા હાઈકોર્ટે સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨(એ) અને (બી) ની જોગવાઈઓની વિચારણા કરતી વખતે, સમાન મુદ્દા પર ઠરાવ્યું છે કે જોગવાઈઓ ન ટાંકવી અથવા ખોટી જોગવાઈ ટાંકવી તે હુકમને ગેરકાયદેસર બનાવશે નહીં, ખાસ કરીને જો સત્તાધિકારી અન્યથા સક્ષમતા ધરાવતા હોય, તો સદર ક્ષતિ વાદગ્રસ્ત હુકમોને કોઈ ગુકસાન પહોંચાડશે નહીં.

૬.૧૧. અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ પ્રસ્તુત કેસમાં, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ વાસ્તવમાં કારણદર્શક નોટિસમાં તેમજ ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલમાં સદર કાયદાની કલમ ૧૧૨(એ) અને (બી) ની જોગવાઈઓ ટાંકી છે અને તે મુજબ, હકીકતો અને અરજદારની ભૂમિકાનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી સદર

કાયદાની કલમ ૧૧૨ ની પેટા-કલમ (૧) નો આશરો લઈને ચોક્કસ રીતે દંડ લાદ્યો છે. અમે પુનરોચ્ચાર કરી શકીએ છીએ કે અરજદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલને અપીલ દાખલ કરવાના ઉપાયનો આશરો લેવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું, તેમ છતાં, તેમણે કારણો સાથેના હુકમ માટે આગ્રહ રાખ્યો હતો, જેથી અમે તેમ કર્યું છે.

૭. તદનુસાર, રિટ અરજી નિષ્ફળ જાય છે અને આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

(એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

(પ્રણવ ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====